17/05/2019

Η Ι.Μ. Αγίου Δημητρίου στον βράχο της Υπαπαντής Αγίων Μετεώρων

/ Ιερές Μονές

Η Ιερά Μονή του Αγίου Δημητρίου είναι κτισμένη επί της κορυφής του βράχου της Υπαπαντής. Δεν γνωρίζουμε πότε κτίστηκε.

Από γράμμα του επισκόπου Σταγών, το οποίο ανάγεται στα 1788, προκύπτει ότι αρχικά οι κτίτορές του είχαν θέσει το μονύδριο στην κηδεμονία του επισκόπου Σταγών. «Εξ' αυτής αρχής ήν προσηλωμένον από των αοιδίμων αυτού κτητόρων τω κατά καιρούς θεοφιλεστάτω επισκόπω Σταγών ως έχειν την επ' αυτό πρόνοιαν και κηδεμονίαν».

Η πρώτη γραπτή μαρτυρία για την μονή Αγίου Δημητρίου απαντάται στο γνωστό ‘Κατάστιχο δια την αποκοπήν των κελλιωτών’ (γραμμένο λίγο μετά το 1614) όπου ο «άγιος Δημήτριος» αναφέρεται δέκατος έκτος στην σειρά. Τα πέντε τελευταία μονύδρια απομακρυσμένα από την κεντρική περιοχή των Μετεώρων αναφέρονται το ένα κατόπιν του άλλου: Υπαπαντή, Άγιος Δημήτριος, Μήκανη, Άγιοι Απόστολοι του Καλλίστου και του Μπουνήλα. Επομένως η μονή του Αγίου Δημητρίου στις αρχές του 17ου αιώνα ανήκει ως κελλίο στην Σκήτη του Μεγάλου Μετεώρου.

Ο αρχιμανδρίτης Πορφύριος Ουσπένσκυ διασώζει μια σημείωση, η οποία ανάγεται στα 1622, και αναφέρεται σε Ευαγγέλιο της ως άνω μονής: «†Το ιερόν και άγιον Ευαγγέλιον εγράφη δια χειρός εμού του ευτελούς Ραφαήλ τάχα των ιερομονάχων εις τον άγιον Δημήτριον πλησίον του Μετεώρου και υπό συνδρομής Θεωνά ιεροδιακόνου και ετελειώθη εις την πρώτην του Μαρτίου κατά το έτος ,ζρλ΄[=1622]». Άρα η μονή του Αγίου Δημητρίου στα 1622 λειτουργούσε και διέθετε έναν ιερομόναχο κωδικογράφο, ονόματι Ραφαήλ, ο οποίος αντέγραψε το Ευαγγέλιο με την οικονομική συνδρομή του ιεροδιακόνου Θεωνά.

Κατόπιν, στην μνημονευθείσα ζητεία των ηγουμένων των μετεωρικών μοναστηριών, που απευθύνονται στον ηγεμόνα της Μολδοβλαχίας Ιωάννη Βασίλειο Lupu (1634-1653) συνυπογράφουν δέκατοι τρίτοι στην σειρά «οι εις τον Άγιον Δημήτριο» πατέρες. Υπογράφει δε ως ηγούμενος ο ιερομόναχος Κάλλιστος.

Ο τρεις ανωτέρω γραπτές μαρτυρίες μας επιβεβαιούν ότι το μοναστήρι του Αγίου Δημητρίου ήταν εν λειτουργία ως τα μέσα του 17ου αιώνα. Για έναν αιώνα στην συνέχεια δεν έχουμε καμία γραπτή μαρτυρία.

Στα τέλη του 18ου αιώνα το μοναστήρι παρέμενε ακατοίκητο και ερειπωμένο και υπαγόταν ως μετόχι στην μονή Βαρλαάμ.

Την 25η Μαρτίου του 1788 ο επίσκοπος Σταγών και οι πατέρες του Βαρλαάμ, παραχωρούν τον χώρο αυτήν, εκτάσεως περίπου δύο στρεμμάτων, στον ηγούμενο Συμεών της μονής Υπαπαντής, της οποία οι πατέρες είχαν αυξηθεί, ώστε να κτίσουν γι’ αυτούς κελλιά και τα λοιπά χρειώδη κτίρια. Το σχετικό έγγραφο σώζεται στο αρχείο της μονής Βαρλαάμ και έχει ως εξής:

«† Η ταπεινώτης ημών δια του παρόντος αποδεικτικού γράμματος γίνεται δήλον ότι, το ιερόν μοναστήριον του Αγίου ένδοξου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου του μυροβλύτου, το επάνω της μονής της εις το όνομα της Υπαπαντής του Σωτήρος

ημών Ιησού Χριστού επί πέτρας κείμενον, εξ αυτής αρχής ην προσηλωμένον από των αοιδίμων αυτού κτητόρων τω κατά καιρούς θεοφιλεστάτω επισκόπω Σταγών ως έχειν την επ’ αυτό πρόνοιαν και κηδεμονίαν· μετά χρόνων δ’ ικανών παράτασιν ερημωθέν και υστερηθέν των ενασκουμένων πατέρων, επισκέπτετο και εξουσιάζετο υπό των οσιωτάτων πατέρων της ιεράς μονής Βαρλαάμ και ην όλως αυτοίς υπερούσιον· επεί δ’ εν τοις καθ’ ημάς έτεσιν η διαληφθείσα ιερά μονή της Υπαπαντής εχώρει εις βελτίωσιν και αύξησιν εν τε τοις κτήμασι και τω πληθυσμώ των πατέρων, και ουκ είχον χωρείσθαι οι εν αυτή ασκούμενοι, και αυλίζεσθαι διά το στενόν και ανευρύχωρον του τόπου, ουδέ κέλλας εμπήξαι, και άλλα αναγκαία σκηνώματα, εδεήθησαν της ημών ταπεινότητος, και των οσιωτάτων πατέρων της ιεράς μονής του Βαρλαάμ, όπως επιδοθή αυτοίς το ερημωθέν μοναστήριον του Αγίου ενδόξου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου, ως πλατέος όντος του λίθου αυτού και ευρυχώρου, προς ο ανελθόντες οικοδομήσωσι κέλλας και άλλ’ άττα χρειώδη αυτοίς οικητήρια· ένθεν τοι ημείς μετά των οσιωτάτων πατέρων της ιεράς μονής του Βαρλαάμ εγκρίνοντες εύλογον την δέησιν αυτών δεδώκαμεν το αυτό μοναστήριον του Αγίου ενδόξου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου τοις οσιωτάτοις πατράσι τοις εν τη μονή της Υπαπαντής έχειν αυτό εις οικουρίαν και επιμονήν, επί τοιάυτη όμως συμφωνία, εφ’ ω έχοιεν ομόνοιαν και σύμποιαν τοις Βαρλααμίταις, και υπήκοιεν αυτοίς εις τα όσα εύλογα και ψυχωφελή αφορώντες ως επί τύπον την εκείνου ενάρετον και χριστομίμητον διαγωγήν, και μηδέποτε ψυχθρανθήναι μετ’ αυτών ή κρισιολογείσθαι ή αγωγήν τινά κινήσαι κατ’ αυτών επί ιδιοποιήσει δήθεν υποστατικού τινός χωραφίου ή μύλωνος, άτε μηδενός τινός πράγματος ούτε ευρεθέντος, ούτε αποδειχθέντος είναι ίδιον κτήμα της αυτής μονής του Αγίου Δημητρίου. Διό και εγένετο το παρόν αποδεικτικόν γράμμα επιβεβαιώσει της ημών ταπεινότητος, και υπογραφαίς των οσιωτάτων πατέρων της ιεράς μονής της Υπαπαντής κατασφαλισθέν τη ιδία αυτών σφραγίδι μένεις εις μνήμην αΐδιον:

,αψπη’ [=1788] Μαρτίω κε. Ο Σταγών βεβαιοί.

Συμεών Ιερομόναχος ηγούμενος της ιεράς μονής της Υπαπαντής».

Ο ΑΝΔΡΙΑΝΤΑΣ ΤΟΥ ΗΡΩΑ ΠΑΠΑ-ΒΛΑΧΑΒΑ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΑΠΟ ΤΗΝ Ι.Μ.ΥΠΑΠΑΝΤΗΣ:

Η Ιερά Μονή του Αγίου Δημητρίου έχει μεγάλη ιστορική και εθνική σημασία, διότι την είχε καταστήσει στρατηγείο του ο εθνικός μας ήρωας παπα-Θύμιος Βλαχάβας κατά την επανάσταση που άρχισε το 1808 εναντίον των Τούρκων στην Καλαμπάκα. Τα στρατεύματα τότε των Τουρκαλβανών διά τηλεβόλου κατέστρεψαν την μόλις ανακαινισθείσα μονή. Στα 1809 ο ήρωας συνελήφθη από τον Αλή πασά και μαρτύρησε φρικτώς στα Ιωάννινα.

Σήμερα σώζονται ερείπια εκ των κτιρίων και ένας μόνο τοίχος είναι όρθιος στην ανατολική πλευρά. Παλαιά είχε ξύλινη ανεμόσκαλα, της οποίας το ύψος έφθανε τα σαράντα μέτρα.

Μεγαλεπήβολο ανδριάντα του εθνικού ήρωα παπα-Θύμιου Βλαχάβα έστησε η ιερά μονή Μεγάλου Μετεώρου κατά το έτος 1990 σε απέναντι της Υπαπαντής βραχώδες λημέρι, έργο του γλύπτη Ευθυμίου Καλαβρά. Στο βάθρο της προτομής

υπάρχει εντοιχισμένη μαρμάρινη πλάκα με το ακόλουθο επίγραμμα: «Θετταλίης ήρωος Βλαχάβα Ευθυμίου / Ανδριάντ’ αγλαόν έθηκεν ευγνωμόνως / Αθανάσιος πατήρ Μεγάλου Μετεώρου / Και οι συν αυτώ αδελφοί ομοφρόνως / Εν ημέραις κλειναίς Αρχιθύτου Αλεξίου. / Έργον χειρών Καλαβρά Ευθυμίου / Δημητρίου μάρτυρος μονή τη Μετεώρων. / Μαΐου κζ’ σωτηρίω έτει ,απή [=1990]»/

Ο Leon Heuzey στα 1858 αναφέρει το μονύδριο του Αγίου Δημητρίου ότι έλαβε γνώση περί αυτού από την εντόπια προφορική παράδοση, και το αναφέρει μεταξύ άλλων ένδεκα μετεωρίτικων μονυδρίων.

Η Ιερά Μονή Αγίου Δημητρίου παραχωρήθηκε στη Μονή του Μεγάλου Μετεώρου με την υπ’ αριθ.18/22.11.1994 πράξη του Σεβασμιωτάτου μητροπολίτη Σταγών και Μετεώρων, κ.Σεραφείμ.

ΠΗΓΗ: AGIAMETEORAFRIENDS